

“Azərbaycan Respublikasında peyk vasitəsilə Yerin məsafədən müşahidəsi xidmətlərinin inkişafına dair 2019-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planının Energetika Nazirliyi tərəfindən 2019-cu il ərzində icra vəziyyəti barədə

MƏLUMAT

Sıra №-si	Tədbirin adı	İcra müddəti	İcra vəziyyəti
1	2	3	4
1. Peyk müşahidəsi xidmətlərindən hasilat sənayesində aktiv istifadə edilməsi			
1.4.1.	Təbii ehtiyatların, faydalı qazıntıların hasilatı sahəsində dəyişikliklərin, o cümlədən neqativ təbii proseslərin (karst, yer səthinin çökməsi, subasmalar, bataqlıqlaşma) dinamikasının öyrənilməsində peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi	2019–2022	2019-cu il 27 fevral tarixində SOCAR-da “Azərkosmos” ASC-nin əməkdaşları ilə keçirilən görüşdə SOCAR-ın neft-qaz hasilatı və emalı sahəsində həyata keçirdiyi layihələrlə yanaşı istehsalat dövrü peyk təsvirlərinə zərurət yarandığı təqdirdə “Azərkosmos” ASC-yə müraciət edərək Dövlət Proqramı çərçivəsində həmin məhsulların əldə edilməsi qərarlaşdırılmışdır. Belə ki, “Azərkosmos” ASC tərəfindən qeyd olunan Dövlət Proqramı çərçivəsində dövlət büdcəsi hesabına əldə olunan materialların SOCAR-ın fəaliyyət sahəsini əhatə etdiyi təqdirdə onların SOCAR-a verilməsi razılaşdırılmışdır.
1.4.5.	Neft-qaz boru kəmərlərinin CİS-də qeydə alınmasında və məlumat bazasının yaradılmasında peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi	2019–2022	“Azərkosmos” ASC-nin əldə etdiyi materialların əsasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda mövcud neft və qaz ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi üçün Neft Daşlarını əhatə etdiyi (təqribən 2000 kv.km) ərazinin daxilində “Azərsky” peykindən alınmış şəkillərdən və “Radarsat-2” radiolokasiya peyk sisteminin VV

			diapazonlu görüntülərindən istifadə edərək SOCAR-da pilot layihənin həyata keçirilməsi və qarşılıqlı əməkdaşlıq şəraitində monitorinqin aparılması razılaşdırılmışdır.
1.9.5.	Alternativ və bərpa olunan enerji mənbələri üzrə informasiya bazasının yaradılmasında peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi	2019–2022	Alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin məlumat bazası yaradılmış və məlumatlar bazası əsasında 2 interaktiv elektron xəritə hazırlanmışdır. Bu xəritələrdən birinin Microsoftun Bing servisi üzərindən interaktiv onlayn xəritəyə yerləşdirilməsi həyata keçirilmişdir. Eyni zamanda məlumat bazasının “Azərkosmos” ASC-nin VPN üzərindən fəaliyyət göstərən onlayn xəritəsinə işlənməsi üçün “Azərkosmos” ASC ilə müzakirə aparılmış, işçi qrup yaradılmışdır. Mütəmadi olaraq işçi qrup tərəfindən texniki məsələlər müzakirə olunur.
2. Peyk müşahidəsi xidmətlərindən digər sahələrdə aktiv istifadə edilməsi			
1.10.1.	Peyk təsvirləri əsasında alternativ enerji mənbələri üzrə potensialın müəyyənləşdirilməsi, eləcə də külək elektrik parkları və günəş elektrik stansiyalarının layihələndirilməsi	2019–2022	Peyk təsvirləri əsasında alternativ enerji mənbələri üzrə potensialın müəyyənləşdirilməsi və bunun əsasında külək elektrik parkları və günəş elektrik stansiyalarının layihələndirilməsində peyk təsvirlərindən geniş istifadə edilir. Hazırda Energetika Nazirliyi tərəfindən alternativ və bərpa olunan enerji mənbələri auksionuna çıxarılması nəzərdə tutulan 9 ərazinin məlumatlar toplusunun hazırlanmasında peyk təsvirlərinin və alternativ və bərpa olunan enerji mənbələri potensialı xəritələrinin kombinasiyasından istifadə edilmişdir. Alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin

			<p>layihələndirilməsi və qurulması üzrə istisna edilən ərazilərin xüsusi səciyyələri kvadrat-yuva üsulu ilə müəyyən edilərək peyk təsvirlərinin üzərinə yerləşdirilir. Digər ərazilərdə alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin layihələndirilməsi üçün potensial, infrastruktur və digər parametrlərə baxılır.</p> <p>Nazirlik tərəfindən bərpa olunan enerji mənbələri üzrə yüksək potensiala malik olan sahələrin seçilməsi və prioritetləşdirilməsi, habelə gələcəkdə hərrac vasitəsilə investisiya qoyuluşuna hazırlanması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir. Aidiyyəti tədbirlərin həyata keçirilməsinə vəsait ayrıldıqdan sonra satınalma prosedurunun keçirilməsi və təkliflərin hazırlanması nəzərdə tutulur. Sözügedən tədbirlərin davamı olaraq bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə sahəsində həyata keçiriləcək layihələr üzrə bərpa olunan enerji potensialının müəyyənləşdirilməsi, eləcə də külək elektrik parkları və günəş elektrik stansiyalarının layihələndirilməsində "Azərkosmos" ASC ilə əməkdaşlıq edilməsi nəzərdə tutulur.</p>
<p>1.10.2.</p>	<p>Azərbaycanın külək və günəş atlaslarının yaradılmasında, külək və günəş enerjisi istehsalının proqnozlaşdırılmasında peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi"</p>	<p>2019–2022</p>	<p>Azərbaycanın külək və günəş atlaslarının yaradılmasında, külək və günəş enerjisi istehsalının proqnozlaşdırılmasında peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi üzrə aparılan işlər çərçivəsində milli elektron xəritə əsasında bərpa olunan enerji mənbələri üzrə mövcud və nəzərdə tutulan elektrik stansiyalarını, müxtəlif enerji sahələrini, onların infrastruktur obyektlərini əhatə edən geniş diapazonlu elektron xəritələrin</p>

			<p>hazırlanması üzrə “Azərkosmos” ASC ilə ilkin razılıq əldə olunmuşdur.</p> <p>Azərbaycanın külək və günəş atlaslarının yaradılmasında, külək və günəş enerjisi istehsalının proqnozlaşdırılmasında peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi üçün “Azərkosmos” ASC-nin və onun tərəfdaş proqramlarına daxil olan süni peyk məlumatlarından istifadə edilməsi imkanları araşdırılır. Bununla əlaqədar EUMETSAT-ın Meteosat süni peyklərinin və digər peyklərin məlumatlar bazasının inteqrasiyası planlaşdırılır.</p>
1.10.3	Elektrik enerjisi obyektlərinin inventarlaşdırılmasında və monitorinqində peyk təsvirlərindən istifadə edilməsi	2019–2022	<p>Bu tədbirin icrası çərçivəsində “Azərkosmos” ASC ilə əməkdaşlıq edilmişdir.</p> <p>Belə ki, Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 14 iyun tarixli 272-VQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti arasında Araz çayı üzərində “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqlarının və su elektrik stansiyalarının tikintisinin davam etdirilməsi, istismarı, energetika və su ehtiyatlarından istifadə sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Sazişin 2-ci maddəsinin “e” və “d” bəndlərinin icrası məqsədilə “Xudafərin” hidroqovşağında İran tərəfindən aparılmış tikinti işlərinin demək olar ki, başa çatdığını nəzərə alaraq tikinti zamanı dəymiş ziyanın müəyyən edilməsi üçün faktiki vəziyyəti əks etdirən məlumatların araşdırılması zərurəti yaranmışdır. Bu məqsədlə, “Xudafərin” su anbarının subasar hissəsində Azərbaycan Respublikasına məxsus ərazidə</p>

			yaşayış məntəqələrinin, həyətyanı sahələrin, dəmiryolu sahəsinin, avtomobil yolu sahəsinin, sərhəd məntəqələrinin, elektrik verilişi xətlərinin, elektrik yarımstansiyasının, rabitə xətlərinin, avtomobil körpüsünün, tarixi abidələrin və qəbiristanlıqların qorunması və ya müvafiq qaydada köçürülməsi ilə bağlı görülmüş işlər, habelə su anbarının ətrafında baş vermiş dəyişiklikləri əks etdirən digər zəruri məlumatların əldə edilməsi ilə bağlı "Azərkosmos" ASC-yə müraciət edilmişdir. Məsələnin xüsusi əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, "Azərkosmos" ASC tərəfindən qeyd edilən məlumatlar nazirliyə təqdim edilmişdir. Hazırda bu məlumatlardan qeyd olunan Sazişin 2-ci maddəsinin "e" və "d" bəndlərinin icrası üzrə aparılan araşdırmalarda istifadə edilməkdədir.
3. Dövlət orqanlarının (qurumlarının) və elmi tədqiqatla məşğul olan qurumların peyk müşahidəsi xidmətləri üzrə maddi texniki təminat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması və modernləşdirilməsi			
6.1.	Dövlət orqanlarında (qurumlarında) və elmi tədqiqatla məşğul olan qurumlarda peyk təsvirlərindən istifadə ilə bağlı ehtiyacların müəyyən edilməsi	2019–2020	Dövlət Proqramı çərçivəsində dövlət qurumlarında Coğrafi İnformasiya Sistemlərindən və peyk təsvirlərindən istifadə imkanları ilə bağlı "Azərkosmos" ASC tərəfindən təqdim olunmuş sorğu Energetika Nazirliyinin 2019-cu il 10 iyun tarixli EN-01-14-1845/19 nömrəli məktubu ilə cavablandırılmışdır.

6.2.	Müəyyən edilmiş ehtiyaclar üzrə maddi-texniki təminat səviyyəsinin artırılması (lazımi kompüter və şəbəkə avadanlığının, proqram təminatının, ixtisaslaşmış və köməkçi texniki avadanlığın alınması)	2019–2020	<p>“Azerkosmos” ASC ilə əldə olunmuş razılıq əsasında statik IP ünvanı üzərindən onlayn resurslardan istifadə təklif edilir. Məlumatlara əlçatanlığın təmin edilməsi üçün server sistemi, şəbəkə avadanlığı, müəyyən proqram təminatı mövcuddur. Bəzi proqram sistemlərinin dəstəklənməsinə, məsələn, ArcCiS onlayn və s. proqramlara ehtiyac yaranmışdır.</p>
4. Peyk müşahidəsi xidmətləri üzrə ixtisasartırma kursları			
7.2.1.	Zərurət olduqda, ixtisaslaşmış CİS proqram təminatı üzrə təlimlərin təşkili	2019–2022	<p>2019-cu il 28 fevral tarixində Energetika Nazirliyində “Azerkosmos” ASC-nin sədr müavini Rövşən Rüstəmovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında peyk müşahidəsi xidmətlərindən energetika sahəsində tətbiq imkanları müzakirə edilib. Bildirilib ki, “Azerkosmos” ASC ilə əməkdaşlıq peyk müşahidəsi xidmətlərindən yararlanmaqla hasilat sənayesində, alternativ enerji mənbələri üzrə potensialın müəyyənləşdirilməsi, külək elektrik parkları, günəş elektrik stansiyalarının layihələndirilməsi, külək, günəş enerjisi istehsalının proqnozlaşdırılmasında, elektrik enerjisi obyektlərinin monitorinqində mühüm nəticələr əldə edilə bilər.</p> <p>Aparılan müzakirələrdə “Azerkosmos” ASC-nin məsafədən müşahidə imkanları, “Azersky” peyk təsvirlərinin energetika məqsədləri üçün istifadə perspektivlərinə dair təqdimat edilib.</p> <p>Həmçinin, bərpa olunan enerji potensialının CİS-də xəritələşdirilməsi üzrə treninqlər və seminarlar keçirilmişdir. Görüşlər zamanı</p>

			<p>“Azərkosmos” ASC tərəfindən CİS imkanları, proqram təminatları, internet üzərindən interaktiv xəritələr sistemi nümayiş etdirilmişdir. Mütəxəssislər tərəfindən alternativ enerji mənbələri üzrə yaradılmış elektron xəritə təqdim edilmişdir. Mütəxəssislər arasında daim qarşılıqlı məlumatlar mübadiləsi aparılır.</p>
7.2.2.	Tematik təlimlərin keçirilməsi	2019–2022	Tematik təlimlərin keçirilməsi ilə bağlı müvafiq planların hazırlanması nəzərdə tutulur.